

BÖLÜM 14

İSKEMİK SEREBROVASKÜLER HASTALIKLAR

Hasan YAŞARI¹

ANATOMİ

Arcus aortadan çıkan common carotid arterler eksternal ve internal karotis dallarına ayrılarak devam ederler. İnternal karotid arter başlıca iki ana dala ayrılır, bunlar orta serebral arter ve anterior serebral arterdir. Her iki anterior serebral arter, anterior kominikan arter ile birbirine bağlanır. Serebral dolaşımı iki internal karotid arter ve 2 adet vertebral arter sağlar. Willis poligonu aracılığıyla anterior ve posterior dolaşım birbiri ile anastomoz yapmaktadır (1). Willis poligonu, anterior serebral arter, anterior kominikan arter, internal karotid arter, posterior serebral arter, posterio kominikan arter ve baziler arter' den oluşmaktadır. Anterior serebral dolaşım, orta serebral arter, anterior serebral arter, anterior koroidal arter tarafından oluşturulmaktadır. Posterior dolaşımı ise vertebrobaziler sistem sağlamaktadır, her iki vertebral arterler birleşerek baziler arteri oluşturur (2).

Anterior serebral arterin sulama alanı serebral hemisferin ön medial yüzüdür. Anterior serebral arter proksimal bölümde caudat nukleusun başını besleyen dallar verir. Frontal ve parietal lob medial yüzlerini beslemektedir (3).

Anterior koroidal arter internal karotid arterin bir dalıdır. Derin ve yüzeysel dalları mevcuttur. Derin dalları internal kapsülün arka 2/3'ünü beslemektedir. Globus pallidus medial yüzünü, nukleus caudatus bir kısmını, piriform korteks ve unkus, hipokampal bölüm ve amigdala, talamik lateral genikulat cisim lateral kısmını beslemektedir.

Orta serebral arter santral ve kortikal dallara ayrılır ve geniş bir alanı beslemektedir. İnternal karotid arter' den köken alır, serebral hemisferin geniş leteral yüzeyi, insular korteks operkuler bölge, süperior ve orta temporal girus, inferior

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji AD.

Yeni oral antikoagülanlar warfarine göre kolay kullanımı, yüksek güvenilirlikli olması, beyin kanama riskinin düşük olması nedeniyle tercih edilmektedir. Non – valvuler atrial fibrilasyonda kullanılırlar ve inr takibi gerektirmemeleri en önemli avantajlarındandır. Bu ilaçlar, faktör Xa inhibisyonu yaparak (apixaban,rivaroxaban, edoxaban) veya direkt trombin inhibisyonu yaparak (dabigatran) etkilerini göstermektedirler. Mekanik kalp kapağı olan hastalarda warfarin kullanımı önerilmektedir.

Karotid arterlerde semptomatik %50 üzeri darlıklarda karotid endarterektomi veya seçilmiş hastalarda endovasküler karotid stent kullanılabilir. Asemptomatik hastalarda stent veya endarterektomi konusu halen tartışmalı ve çalışmalar devam etmektedir. Semptomatik intrakraniyal darlığı olan hastalarda intrakraniyal arteriyel stent yerleştirilmesine ilişkin çalışmalar tartışmalıdır (8).

KAYNAKÇA

1. Zhu G, Hom J, Li Y, Jiang B, Rodriguez F, Fleischmann D, et al. Carotid plaque imaging and the risk of atherosclerotic cardiovascular disease. *Cardiovascular diagnosis and therapy*. 2020;10 (4):1048-67.
2. Shah RS, Jeyaretna DS. Cerebral vascular anatomy and physiology. *Surgery (Oxford)*. 2018;36 (11):606-12.
3. Chandra A, Li WA, Stone CR, Geng X, Ding Y. The cerebral circulation and cerebrovascular disease I: Anatomy. *Brain circulation*. 2017;3 (2):45-56.
4. Cipolla MJ, Liebeskind DS, Chan SL. The importance of comorbidities in ischemic stroke: Impact of hypertension on the cerebral circulation. *Journal of cerebral blood flow and metabolism : official journal of the International Society of Cerebral Blood Flow and Metabolism*. 2018;38 (12):2129-49.
5. Chandra A, Stone CR, Li WA, Geng X, Ding Y. The cerebral circulation and cerebrovascular disease II: Pathogenesis of cerebrovascular disease. *Brain circulation*. 2017;3 (2):57-65.
6. Chandra A, Stone CR, Du X, Li WA, Huber M, Bremer R, et al. The cerebral circulation and cerebrovascular disease III: Stroke. *Brain circulation*. 2017;3 (2):66-77.
7. Ferrer I, Vidal N. Neuropathology of cerebrovascular diseases. *Handbook of clinical neurology*. 2017;145:79-114.
8. Feske SK. Ischemic Stroke. *The American journal of medicine*. 2021;134 (12):1457-64.